

Kelet-Timor

Az Európai Parlament 2008. február 21-i állásfoglalása Kelet-Timorról

Az Európai Parlament,

- tekintettel a Kelet-Timorról szóló korábbi állásfoglalásaira,
 - tekintettel az Egyesült Nemzetek (ENSZ) főtitkára különmegbízottjának a Biztonsági Tanács előtt tett beszámolójára (5432. ülés),
 - tekintettel az Ana Gomes által vezetett 2007. június 27. és július 2. közötti kelet-timori, a választások megfigyelésére küldött missziójának jelentésére,
 - tekintettel az Európai Unió nevében kiadott, a kelet-timori parlamenti választásokról szóló 2007. július 5-i portugál elnökségi nyilatkozatra,
 - tekintettel a 2008. február 11-i nyilatkozatra, amelyben az ENSZ Biztonsági Tanácsa elítéli a José Ramos-Horta, Kelet-Timor elnöke ellen intézett támadást,
 - tekintettel Javier Solava, a közös kül- és biztonságpolitika uniós főképviselőjének 2008. február 11-i nyilatkozatára, amelyben elítéli a kelet-timori gyilkossági kísérleteket,
 - tekintettel eljárási szabályzata 115. cikkének (5) bekezdésére,
- A. mivel sérelmeikre válaszul 2006 áprilisában közel 600 katonát szereltek le Kelet-Timorban, ami a fegyveres erők és a leszerelt katonák valamint a rendőri erők közötti fegyveres összeütközések, rendőri oszlatások, lázongások és gyakori bandaháborúk által jellemzett, nagyon súlyos biztonsági krízishez vezetett az országban, amelynek eredményeként több tucat ember meghalt, sokan megsebesültek és 150 000 ember menekült el otthonaiból, akiknek a felét továbbra is menekülttáborokban helyezték el,
- B. mivel a biztonsági krízis során 2006 júniusában megbukott a Mari Alkatiri miniszterelnök által vezetett kormány, és José Ramos Horta vezetésével átmeneti kormányt neveztek ki,
- C. mivel a Nobel-díjas José Ramos Hortát, a korábbi miniszterelnököt 2007. május 9-én elnökké választották, és a 2007. június 30-i parlamenti választásokat követően 2007. augusztus 6-án Kay Rala Xanana Gusmão lett a miniszterelnök, reményt adva arra, hogy az ország véglegesen stabilizálódik és megfelelően tiszteletben tartják a demokratikus intézményeket,
- D. mivel Kelet-Timorban továbbra is fennáll a bizonytalan politikai helyzet a szabad és békés elnöki és parlamenti választások és annak ellenére, hogy a kelet-timori hatóságok felhívására adott válaszként, az ENSZ égisze alatt határozottabbá vált a nemzetközi közösség elkötelezettsége,
-

- E. mivel a bizonytalan helyzet döntően annak volt köszönhető, hogy a 2006-ban a börtönből megszökött, a fővárosi fiatalokból álló bandák példaképévé váló, menekülőben lévő korábbi őrnagy Alfredo Reinado által összegyűjtött, átállt katonák vezetői ellenszegültek a jogállamiságnak,
- F. mivel e lázadó csoportok 2008. február 11-én komolyan megsebesítették José Ramos Horta elnököt, akinek állapota válságos és egy ausztrál kórházban van, valamint az ország és az állami intézmények vezetői elleni egy másik, de összehangolt támadásban tüzet nyitottak Xanana Gusmão miniszterelnökre,
- G. mivel a kelet-timori parlament szükségállapotot hirdetett ki, amely még mindig érvényben van; mivel a timori kormány kérte a már Kelet-Timorban állomásozó 1600 nemzetközi békefenntartó megerősítését,
- H. mivel a kelet-timori állami intézmények és a demokratikusan megválasztott vezetők elleni erőszakos támadások továbbra is a 2006 áprilisi válság következményei, és egyértelművé teszik, hogy az Egyesült Nemzetek integrált kelet-timori küldetése (UNMIT), a nemzetközi erők és az ország hatóságainak erőfeszítései ellenére Kelet-Timorban nincs tényleges közbiztonság, és nem érvényesül a jogállamiság,
- I. mivel a hivatalos megfigyelők rámutattak az ENSZ nemzetközi rendőrsége és más nemzetközi erők által a 2008. február 11-i támadásokra a felívást követően adott azonnali és kielégítő válasz elmaradására, a portugál köztársasági nemzeti gárda (GNR) tényleges bevetése kivételével,
- J. mivel a támadásra akkor került sor, amikor Ramos Horta elnök személyesen tett kísérletet arra, hogy tárgyalásos úton a rendezze a helyzetet a lázadókkal; mivel az események pontos lefolyása továbbra is tisztázatlan, illetve a timori és nemzetközi biztonsági erők szerepe sok kérdést továbbra is megválaszolatlanul hagy,
- K. mivel az olajból származó bevételei ellenére elszegényedett kelet-timori gazdaság állapota, az a tény, hogy a népesség 40%-a a szegénységi küszöb alatt él, 60%-a 18 éves vagy annál fiatalabb, a tömeges munkanélküliség pedig 80% körül ingadozik és az írástudatlanok száma magas, nagyon bizonytalan szociális feltételeket teremt és növeli a polgári engedetlenség lehetőségét,
- L. mivel mind az EU, mind az ENSZ nyilvánosan elkötelezte magát a kelet-timori függetlenség, demokrácia és jogállamiság mellett, amelyhez szükséges az állami intézmények megerősítése, a felelősségteljes kormányzás, az állami pénzek megfelelő kezelése annak érdekében, hogy orvosolják a szegénység elleni küzdelem és a munkanélküliség kérdését, és példát mutassanak a Keleti-Timorral szomszédos országoknak,
- M. mivel Kelet-Timor az AKCS államcsoport teljes jogú tagja és az Európai Uniónak ezért különösen nagy a felelőssége arra, hogy az intézményeknek a szükséges kapacitás kiépítésére irányuló jelentős erőfeszítései során hozzájáruljon a demokratikus kormányzás megerősítéséhez,
- N. mivel számításba kell venni a kelet-timori nép elidegeníthetetlen szuverén jogait, különös tekintettel annak természeti erőforrásaira vonatkozóan,
-

1. határozottan elítéli a Ramos Horta elnök megölésére irányuló kísérletet és reményét fejezi ki, hogy teljesen felgyógyul és rövidesen visszatér az ország élére;
 2. határozottan elítéli a Xanana Gusmão miniszterelnök elleni, ezzel egyidejű támadást, aki azt szerencsére sérülések nélkül túlélte, és reményét fejezi ki arra, hogy a timori kormány a köztársaság soros elnökével és a kelet-timori országgyűléssel együtt képes lesz felülkerekedni a Kelet-Timor stabilitását fenyegető súlyos veszélyeken, és biztosítani fogja a jogállamiságot és a rendet, valamint a demokratikus intézmények alkotmányos működését;
 3. sürgeti a kelet-timori feleket, hogy tartózkodjanak az erőszaktól, kezdeményezzenek párbeszédet és vegyenek részt a jogi és alkotmányos keretek között zajló demokratikus folyamatban, ezáltal hozzájárulva a társadalmi és politikai stabilitás helyreállításához;
 4. aggodalmát fejezi ki a büntetlenséget és a jogrend megsértését esetlegesen közvetítő üzenet miatt, amelyet a nemzeti megbékélést szorgalmazó erőfeszítéseik során a kelet-timori hatóságok, az UNMIT és a nemzetközi biztonsági erők a büntetőjogi felelősségre vont személyek iránt tanúsított félreérthető viselkedésükkel idéztek elő;
 5. elítél mindenkit Kelet-Timorban, aki megpróbálja kihasználni a 2008. február 11-i támadásokat követően kialakult törékeny helyzetet, és valamennyi felet sürgeti, hogy tartsák tiszteletben a 2007-es elnöki és parlament választások eredményeként létrejött politikai testületeket, és teljes mértékben működjenek azokkal együtt;
 6. a szükséges nemzetközi együttműködéssel és támogatással folytatott alapos vizsgálatra szólít fel a Kelet-Timori Demokratikus Köztársaság alkotmányos és jogi keretein belül, a nyilvánvaló államcsíny-kísérlet minden egyes részletének, valamint az ilyen cselekmények elkövetőinek igazságszolgáltatás elé állítása kudarcának megvilágítása érdekében; üdvözlí az Egyesült Nemzetek és Kelet-Timor rendőrségének a támadásokkal foglalkozó közös vizsgálata megindítását;
 7. sürgeti a főbb kelet-timori politikai erőket a hatalmon és az ellenzékben egyaránt, hogy a pártok között tegyenek erőfeszítéseket az állam működésének olyan kulcsfontosságú kérdései feletti nemzeti egyetértés sürgős kialakítása érdekében, mint a fegyveres erők és a rendőrség szerepe, valamint az igazságszolgáltatási rendszer megerősítése; felajánlja támogatását a kelet-timori parlamenti pártok erre irányuló erőfeszítéséhez;
 8. emlékeztet arra, hogy a nemzetközi közösség, különösen pedig az Egyesült Nemzetek és a Biztonsági Tanács kiemelkedő fontosságú szerepet játszik a kelet-timori helyzet konszolidálásában, az ország függetlenségének és szuverenitásának biztosításában, valamint e fiatal nemzet demokráciájának megszilárdításában;
 9. hangsúlyozza a Kelet-Timorral szomszédos államok magatartásának fontosságát a timori társadalom stabilitásának, valamint nemzeti demokratikus intézményei megszilárdulásának tiszteletben tartásában és támogatásában; elismeri Indonézia pozitív hozzáállását Kelet-Timor függetlenségének elismerése óta, valamint Ausztrália és más országok segítségnyújtásra irányuló döntéseit;
 10. felhívja a Tanácsot és a Bizottságot, hogy sürgessék Kelet-Timor hatóságait és az UNMIT-ot a félkatonai csoportok, illetve felfegyverzett bandák és polgárok betiltására, felosztatására és lefegyverzésére, valamint hogy vessék fel a biztonsági
-

kapacitásra és a jogrend tiszteletben tartására vonatkozó európai aggodalmakat az ENSZ-szel és a kelet-timori kormánnyal folytatott valamennyi hivatalos megbeszélésen és a legmagasabb szinten;

11. felhívja a nemzetközi szervezeteket, hogy szélesebb támogatást nyújtsanak a törekény és átpolitizált kelet-timori biztonsági ágazat reformszükségleteinek kielégítéséhez, mivel ez létfontosságú a demokratikus és biztonságos állam teljes mértékű működőképességéhez, az ENSZ Biztonsági Tanácsa 1704(2006) számú határozatában és az ezt követő ENSZ-jelentésben ajánlott széles körű konzultációs eljárás, valamint rendszeres és átfogó megközelítés révén; felszólítja a kelet-timori kormányt, hogy biztosítson magas prioritást e feladatnak; bátorítja a kelet-timori kormányt, hogy vegye igénybe az ENSZ biztonsági ágazatot támogató egységének szakértelmét a biztonsági ágazat reformjára vonatkozó nemzeti konzultációk lebonyolításához; felhívja a Tanácsot, a Bizottságot és egyéb nemzetközi adományozókat, hogy alakítsanak ki mechanizmusokat a biztonsági ágazatnak nyújtott segítség koordinálásának javítása érdekében; felhívja az UNMIT-ot, hogy bocsássa a biztonsági ágazatot támogató egység rendelkezésére a konzultációs eljáráshoz és az átfogó felülvizsgálathoz szükséges forrásokat és személyzetet;
 12. javasolja, hogy a bíróságok határozatait és végzéseit haladéktalanul tartsák tiszteletben és a kelet-timori hatóságok teljes mértékben hajtsák azokat végre, szükség esetén az országban állomásozó nemzetközi erők támogatásával;
 13. felhívja a kelet-timori állami intézményeket és az UNMIT-ot, hogy tartsák fent a jogrendet, küzdjenek a bűncselekmények büntetlensége ellen és biztosítsák, hogy Kelet-Timorban a nemzetközi emberi jogi normákat mindenki, de különösen a rendőrség és a fegyveres erők betartsák;
 14. elismeri Kelet-Timor politikai, technikai és pénzügyi támogatásra irányuló igényét az infrastruktúra és az igazgatási struktúrák újjáépítése terén, amelyek létfontosságúak a fejlesztési terve végrehajtásának újrakezdése, valamint a timori gazdaság megerősítése és a foglalkoztatás támogatása tekintetében; felhívja a nemzetközi közösséget, hogy folyamatosan támogassák a kelet-timori szegénység enyhítését, valamint a gazdasági fejlődéshez szükséges fizikai és közigazgatási szerkezet újjáépítéséhez segítség nyújtását;
 15. felhívja az EU-t és a nemzetközi közösséget és különösen a szomszédos ASEAN-országokat, hogy tartsák fenn és fokozzák a kelet-timori demokrácia és demokratikus kultúra megszilárdításához szükséges támogatást, amely a többpárti kultúrára és intézmények – nevezetesen a parlament, a kormány, az igazságszolgáltatás, a biztonsági, védelmi és bűnüldözési erők – kiépítésére összpontosít, valamint hogy vegyenek részt a médialefedettség egész országra történő kiterjesztésében, továbbá az oktatási és egészségügyi hálózatok, valamint a lakhatási, higiéniai és vízellátás megerősítésében;
 16. felhívja az Európai Bizottságot, hogy gyorsítsa fel és maradéktalanul fejezze be Diliben működő küldöttsége létrehozását;
 17. ad hoc parlamenti küldöttség Kelet-Timorba küldését javasolja a politikai helyzet felmérésére, a demokratikus erők és intézmények iránti szolidaritás kifejezésére és a kelet-timori parlament demokratikus működéséhez nyújtandó európai parlamenti
-

segítség újbóli felajánlására;

18. utasítja elnökét, hogy továbbítsa ezt az állásfoglalást a Tanácsnak, a Bizottságnak, Kelet-Timor elnökének, kormányának és parlamentjének, az EU közös kül- és biztonságpolitikai főképviselőjének, az AKCS-országok kormányainak, az uniós tagállamok kormányainak és parlamentjeinek, Ausztrália és Indonézia kormányainak, az ASEAN főtitkárának és titkárságának, az ENSZ főtitkárának, az ENSZ főtitkára kelet-timori különmegbízottjának és az ENSZ Biztonsági Tanácsának.
-